

Raadsinformatiebrief

Onderwerp

Maart- en Meicirculaire gemeentefonds 2018.

Datum

19 juni 2018

Toelichting

De maart- en de meicirculaire gemeentefonds 2018 zijn ontvangen. De inhoud van deze circulaire geeft aanleiding tot een aantal financiële bijstellingen van het financieel meerjarenperspectief. Hiermee dient tevens rekening te worden gehouden bij de samenstelling van de Begroting 2019. Door middel van een Raadsinformatiebrief informeert het college u van de budgettaire bijstellingen als gevolg van deze circulaire, zoals deze zijn opgenomen in de Kadernota 2019, zijnde de voorloper van de op te stellen Begroting 2019.

De nu ontvangen meicirculaire gemeentefonds 2018 is voorafgegaan door de maartcirculaire gemeentefonds 2018. Beide circulaire zullen onderstaand nader worden toegelicht.

Maartcirculaire gemeentefonds 2018

In deze extra uitgebrachte circulaire zijn de financiële gevolgen verwerkt van het Regeerakkoord en de programmastart van het Interbestuurlijk Programma (IBP).

De financiële middelen in deze circulaire zijn beschikbaar gesteld om verdere uitwerking van de tien maatschappelijk opgaven uit het IBP te bewerkstelligen.

Er is een gezamenlijke agenda opgesteld met tien opgaven:

1. Samen aan de slag voor het klimaat
2. Toekomstbestendig wonen
3. Regionale economie als versneller
4. Naar een vitaal platteland
5. Merkbaar beter in het sociaal domein
6. Problematische schulden voorkomen en oplossen
7. Nederland en migrant voorbereid
8. Goed openbaar bestuur in een veranderende samenleving
9. Passende financiële verhoudingen
10. Overkoepelende thema's

Deze afspraken markeren de start van een nieuwe werkwijze waarbij het principe 'samen besturen' geldt en waarbij wordt samengewerkt op basis van gelijkwaardigheid. Met betrekking tot de financiële uitgangspunten is in het IBP afgesproken dat alle overheden zich financieel inzetten om de grote maatschappelijke opgaven te realiseren. Het Kabinet stelt via deze circulaire daarvoor middelen beschikbaar maar gaat er ook van uit dat gemeenten vanuit eigen middelen een bijdrage zullen leveren.

Het is aan de gemeente zelf om te bepalen hoe de middelen worden ingezet; vooralsnog zijn hiervoor door Laarbeek geen éxtra middelen gereserveerd.

De maartcirculaire pakt voor het jaar 2018 € 20.000 nadelig uit, dit voornamelijk als gevolg van meer aanspraak op het BTW compensatiefonds. Voor de jaren 2019 t/m 2022 pakt de circulaire voordelig uit. Het vrij te besteden bedrag bedraagt in 2019 € 88.000 en stijgt naar € 898.000 in 2022 (zie bijlage 'financiële gevolgen maartcirculaire 2018').

Accres

De hoogte van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Wijzigingen in rijksuitgaven hebben direct invloed op de omvang van de algemene uitkering, volgens het principe '*samen de trap op, samen de trap af*' welke normeringssystematiek blijft bestaan. De jaarlijkse toe- of afname noemen we het accres. Het accres is t.o.v. de decembercirculaire 2017 zeer sterk gestegen. De drie belangrijkste verklaringen voor de sterke toename van het accres zijn de verbreding van de normeringssystematiek (trap op- trap af), oplopende ramingen voor loon-, prijs- en volumeontwikkelingen en door beleidsintensiveringen van het Rijk.

BTW-compensatiefonds (BCF)

Gemeenten kunnen betaalde BTW verhalen op het BTW-compensatiefonds (BCF). Hierin is echter een plafond ingebouwd. Nu is de verwachting, dat meer gedeclareerd zal gaan worden dan dat in december 2017 werd ingeschat en dus zal minder in het gemeentefonds gestort worden. Voor de jaren 2018 t/m 2022 geeft dit een nadelig effect.

Wmo invoering landelijk abonnementstarief

In het Regeerakkoord is opgenomen dat de huidige eigen bijdragesystematiek Wmo per 1 januari 2019 wordt vervangen door een abonnementstarief van € 17,50 per vier weken voor een huishouden dat gebruik maakt van een Wmo-voorziening. Om deze vereenvoudiging en verlaging te co-financieren, is een bedrag van € 143 miljoen ter beschikking gesteld. Dit komt uit voor Laarbeek op een bedrag van € 290.000. Met de invoering van het abonnementstarief wordt, naast een lagere opbrengst aan geraamde eigen bijdrage, meer aanspraak op voorzieningen verwacht. Daarom wordt voorgesteld de beschikbaar gekomen gelden hiervoor te reserveren.

Overheveling integratie-uitkering Sociaal Domein (IUSD)

De precieze uitwerking van de overheveling van de IUSD naar de algemene uitkering m.i.v. 2019 wordt in de meicirculaire 2018 verwerkt. Dan worden ook de herverdeel-effecten bekend. In de maartcirculaire is slechts de overheveling van het integreerbare deel van de IUSD en de IU Wmo/huishoudelijke verzorging verwerkt. De bijbehorende verdeelmodellen zijn met deze circulaire dus nog niet aangepast.

Overeenstemming m.b.t. door gemeenten ervaren tekorten in het sociaal domein

Op 14 februari hebben het Rijk en de VNG overeenstemming bereikt over de door gemeenten ervaren tekorten in het sociaal domein. Het gaat hierbij over de volgende vier punten:

1. Er komt landelijk een tijdelijke voorziening van € 200 miljoen voor gemeenten die geconfronteerd worden met een stapeling van tekorten bij de uitvoering van de taken

in het sociaal domein. De verdeling van de middelen over de gemeenten zal worden aangeleverd door de VNG. Tijdens de Algemene ledenvergadering op 27 juni zal hierover instemming plaatsvinden. Daarnaast wordt € 18 miljoen aanvullend beschikbaar gesteld voor het transformatiefonds jeugd. Uitwerking van beide in de septembercirculaire 2018.

2. Procesafspraken onderzoek overgang middelen jeugd naar algemene uitkering. Er komt een onderzoek naar de verschillen tussen de uitgaven van gemeenten, de bestemming daarvan en de verdeling. Het onderzoek zal worden meegenomen in het lopende onderzoekstraject naar de verdeelmodellen in het sociaal domein van het Ministerie van BZK. Verdere informatie over de uitwerking en verdeling van het transformatiefonds volgt in de septembercirculaire 2018.
3. Met het IBP heeft het kabinet toegezegd een handreiking te willen doen voor een aantal onderdelen t.a.v. de gebundelde uitkering bijstand (BUIG). Door het objectieve verdeelmodel zouden gemeenten geprikkeld moeten worden om uitgaven te beperken. De Raad voor Openbaar bestuur is om advies gevraagd en adviseert hierover voor de zomer.
4. Geen open einde regelingen bij invoering van het abonnementstarief en bewindvoering. Het Rijk heeft met de VNG afgesproken dat gezamenlijk zal worden verkend hoe inhoudelijk een uitvoerbare regeling kan worden vormgegeven.

Meicirculaire gemeentefonds 2018

De meicirculaire 2018 is een vervolg op en nadere uitwerking van de maartcirculaire 2018. Onderstaand zullen daaruit de belangrijkste aandachtspunten nader worden toegelicht.

Voortgang IBP

Op de departementen wordt met verschillende snelheden gewerkt aan uitwerkingsafspraken en mijlpalen. Per maatschappelijke opgave komen verschillende akkoorden, afspraken en acties. Die worden in deze circulaire nog niet concreet gemaakt. Dus nu nog geen informatie over bijvoorbeeld de enveloppe 'klimaat'. En evenmin een verdeling van het geld uit de stroppenpot sociaal domein ad € 200 miljoen, als eenmalige regeling in 2018. Bij de maartcirculaire 2018 hebben de gemeenten de helft van dit bedrag ingelegd. De VNG is belast met de verdeling. De feitelijke bedragen zijn voorzien in de september- of decembercirculaire 2018.

BTW-compensatiefonds (BCF)

Tot nu werd een voorschot gegeven op de inschatting in welke mate de declaraties van gemeenten onder het BCF-plafond blijven. Die bedragen liepen op tot landelijk ±€ 569 miljoen aan het eind van de meerjarenraming. Echter er was grote twijfel aan de juistheid van die inschatting op basis waarvan wij bij de maartcirculaire 2018 al rekening hebben gehouden met dit mogelijke financiële risico. Er komt nu dus daadwerkelijk een andere regeling. Met ingang van 2019 worden namelijk de opgenomen voorschotten afgeraamd tot het volledige bedrag dat in 2022 cumuleert naar landelijk € 569 miljoen. In de toekomst wordt jaarlijks op basis van de laatste inzichten bij de septembercirculaire van dat jaar een nieuw voorschot gegeven. Dat voorschot wordt vervolgens afgerekend bij de meicirculaire in het volgende jaar. Als overgangsregeling blijft thans het voorschot 2018 ad € 274 miljoen

landelijk nog wel intact. Bijstelling vindt plaats in de septembercirculaire 2018, terwijl afrekening volgt bij de meicirculaire 2019. Wel wordt in deze circulaire de structurele doorwerking ervan naar latere jaren afgeraamd. Doordat eerder al rekening is gehouden met dit mogelijke financiële risico is het budgettaire effect beperkt gebleven.

Sociaal Domein

Overheveling Sociaal Domein naar Algemene Uitkering

In het Regeerakkoord is opgenomen dat het integreerbare deel van de integratie-uitkering Sociaal domein met ingang van 2019 opgaat in de algemene uitkering en daarmee deel uitmaakt van de trap-op-trap-af systematiek. De betreffende budgetten zijn reeds bij de maartcirculaire 2018 aan de algemene uitkering 2019 van het gemeentefonds toegevoegd. Het betreft de volgende onderdelen:

- IUSD Wmo 2015, met uitzondering van Beschermd wonen (per saldo ±€ 2,3 mld);
- IUSD Jeugdhulp, met uitzondering van Voogdij/18+ (per saldo ±€ 3,1 mld);
- IUSD Participatie, onderdeel Re-integratie klassiek (±€ 0,5 mld);
- IU Wmo 2007, met name huishoudelijk hulp (±€ 1,4 mld).

Samen landelijk € 7,3 miljard.

De huidige Integratie-Uitkering Sociaal domein houdt daarmee met ingang van 2019 op te bestaan. Het inweven van deze gelden in de maatstaven van de algemene uitkering is technisch gezien een zeer omvangrijke operatie. Er komen 26 nieuwe maatstaven bij in de algemene uitkering (totaal ± 100). Daarnaast wordt geld verdeeld via bestaande maatstaven in de algemene uitkering, zoals omgevingsadressendichtheid. Toch vallen de budgettaire effecten mee, de herverdeelde effecten worden voorlopig opgeheven door introductie van een aparte suppletie-uitkering 'Integratie Sociaal Domein'. Voor Laarbeek geldt een beperkt nadelig effect van € 3.873 wat leidt tot eenzelfde positieve suppletie. Deze blijft van toepassing tot de verdeelmodellen sociaal domein binnen het gemeentefonds naar verwachting in 2021 integraal zijn aangepast.

Over die integrale aanpassing van de verdeelmodellen heeft besluitvorming plaats gevonden bij de eindrapportage van het kwalitatief onderzoek naar de verdeling van de middelen in het sociaal domein. Besloten is om voornoemde evaluatie te vervolgen met een breed kwantitatief vervolgonderzoek gericht op een integrale nieuwe verdeling van de middelen in het gemeentefonds voor het sociaal domein (nieuwe en oude taken) per 2021. De reparatie van de knelpunten uit het kwalitatief onderzoek vormt hiervoor het vertrekpunt. Voorafgaand aan dit onderzoek zal eerst een traject worden doorlopen om te komen tot een gedragen onderzoeksmethode, met het oog op bestuurlijke besluitvorming hierover medio september 2018.

Niet-integreerbare delen van Integratie-uitkering sociaal domein.

Een aantal onderdelen van de Integratie-uitkering Sociaal domein kan per 2019 nog niet overgeheveld worden naar de algemene uitkering. Concreet betreft dit de volgende onderdelen:

- IUSD Wmo 2015, onderdeel Beschermd wonen (±€ 1,7 miljard in 2019)
- IUSD Jeugd, onderdeel Voogdij/18+ (±€ 0,6 miljard in 2019)

- IUSD Participatie, onderdelen:
voorheen Wajong en WSW regulier werk (±€ 1,9 miljard)
Samen landelijk € 4,3 miljard. De eerste twee taken gelden voor enkele tientallen gemeenten.

Deze uitkeringen staan met ingang van 2019 bekend als de integratie-uitkering 'Beschermd wonen', de integratie-uitkering 'Voogdij/18+' en de integratie-uitkering 'Participatie'. De verwachting is dat het onderdeel 'Voogdij/18+' en de onderdelen voorheen 'Wajong' en voorheen 'Wsw' (onderdeel regulier werk) per 2020 overgaan naar de algemene uitkering. Het onderdeel 'Beschermd wonen' wordt, in afwachting van de ontwikkeling van het objectieve verdeelmodel, zo spoedig mogelijk na 2020 overgeheveld. Voor de onderdelen WSW en voorheen WSW/Beschut werk van de oude de integratie-uitkering Sociaal domein Participatie is weinig perspectief op overheveling naar de algemene uitkering. Deze onderdelen zullen op het moment dat de Participatieonderdelen voorheen Wajong en voorheen WSW-regulier werk worden overgeheveld naar de algemene uitkering worden omgezet in een decentralisatie-uitkering.

Wat betreft de indexatie voor de onderdelen waarbij overheveling is voorzien geldt dat zij tot en met één jaar na de overheveling op de gebruikelijke wijze loon- en prijsontwikkeling (LPO) ontvangen bij de meicirculaire van het lopende jaar (onderdelen generen pas één jaar na overheveling accres). De onderdelen waarvoor geen overheveling is voorzien, zullen ook op de gebruikelijke wijze LPO blijven genereren.

Transformatiefonds

Het transformatiefonds is bedoeld de transformatiebeweging te bevorderen. Voor de jaren 2018 t/m 2020 is jaarlijks € 36 miljoen landelijk beschikbaar, in totaal € 108 miljoen. In juni 2018 worden de 'spelregels' van het Transformatiefonds Jeugd gepubliceerd die mede met de VNG zijn opgesteld. Hierin staat beschreven op welke wijze een jeugdzorgregio een bijdrage kan ontvangen, en aan welke voorwaarden voldaan moet worden.

Het onderdeel sociaal domein laat het volgende bijgestelde beeld zien over de uitkeringsjaren 2018 t/m 2022:

(+=hogere uitkering / -=lagere uitkering)

Wmo-bestaande taken (bedragen x € 1.000)	2018	2019	2020	2021	2022
decembercirculaire 2017 (oud)	1.631.723	1.631.723	1.645.395	1.712.458	1.712.458
maartcirculaire 2018	1.630.486	1.662.611	1.676.273	1.743.285	1.743.286
meicirculaire 2018 (nieuw)	1.680.152	1.784.450	1.826.671	1.913.753	1.936.814
verschil	48.429	152.727	181.276	201.295	224.356

Wmo-nieuwe taken (bedragen x € 1.000)	2018	2019	2020	2021	2022
decembercirculaire 2017 (oud)	2.784.751	2.750.987	2.746.260	2.760.495	2.756.011
maartcirculaire 2018	2.784.751	3.009.013	3.009.013	3.009.013	3.009.013
meicirculaire 2018 (nieuw)	2.858.469	3.004.304	3.037.245	3.079.723	3.100.739
verschil	73.718	253.317	290.985	319.228	344.728

Jeugdzorg (bedragen x € 1.000)	2018	2019	2020	2021	2022
decembercirculaire 2017 (oud)	3.894.681	3.908.250	3.932.551	3.956.672	3.956.671
maartcirculaire 2018	3.894.681	3.908.250	3.932.551	3.956.672	3.956.671
meicirculaire 2018 (nieuw)	4.018.316	3.792.341	3.846.401	3.887.717	3.906.548
verschil	123.635	-115.909	-86.150	-68.955	-50.123

Participatiewet (bedragen x € 1.000)	2018	2019	2020	2021	2022
decembercirculaire 2017 (oud)	2.716.016	2.562.730	2.406.674	2.344.338	2.249.173
maartcirculaire 2018	2.716.016	2.562.730	2.406.674	2.344.338	2.249.173
meicirculaire 2018 (nieuw)	2.793.167	2.756.695	2.591.793	2.509.691	2.420.850
verschil	77.151	193.965	185.119	165.353	171.677

Bij het door Laarbeek vormgeven van de decentralisaties binnen het sociaal domein wordt vooralsnog ervan uitgegaan dat de uitgaven voor de uitvoering moet kunnen plaatsvinden binnen het hiervoor beschikbare budget vanuit het rijk (t/m 2018 Integratie-uitkering Sociaal Domein, m.i.v. 2019 grotendeels Algemene Uitkering). Dit betekent dat het beschikbare uitgavenbudget jaarlijks vooralsnog zal meebewegen (positief óf negatief) met eenzelfde bedrag. Dit in afwachting van het op een realistisch juiste wijze kunnen ramen van de benodigde uitgaven voor Laarbeek.

Schulden en armoede

Ter versterking van het gemeentelijke armoede- en schuldenbeleid wordt voor een periode van 3 jaar (2018: € 28.000 / 2019 en 2020: jaarlijks € 23.000) middelen ter beschikking gesteld voor het voorkomen van schulden en bestrijding van armoede, in het bijzonder onder kinderen. Deze middelen kunnen worden ingezet ter versterking van het gemeentelijke armoede- en schulden beleid zodat een impuls kan worden gegeven aan de verbetering van de toegang tot en de effectiviteit van de gemeentelijke schuldhulpverlening en versterking van de lokale regie van het armoedebelaid.

Het eerder beschikbaar gestelde structurele budget voor armoedebestrijding kinderen wordt met € 9.000 verlaagd naar structureel € 67.000 (was: € 76.000).

Wijziging accountantsverklaring

Als uitvloeisel van de voorstellen van de commissie Depla wordt de invulling van de accountantsverklaring met ingang van de jaarrekening 2021 gewijzigd. De jaarstukken 2021 moet een rechtmatigheidsverklaring van het college bevatten. De accountant geeft over de jaarrekening en de rechtmatigheidsverklaring van het college een oordeel over het getrouwe beeld. Daarmee vervalt het oordeel over de rechtmatigheid van de achterliggende beheershandelingen van de accountant, omdat dit voortaan onderdeel is van de getrouw beeld verklaring zelf. Het traject voor een wetswijziging tijdens deze kabinetsperiode wordt in gang gezet.

De budgettaire effecten als gevolg van de maart- en meicirculaire gemeentefonds 2018 zijn over de periode 2018 t/m 2022 als volgt:

(+=voordelig budgettair effect / -=nadelig budgettair effect)

(bedragen x 1.000)	2018	2019	2020	2021	2022
Maartcirculaire gemeentefonds 2018	-20	88	385	584	898
Meicirculaire gemeentefonds 2018	580	211	170	221	179
TOTAAL budgettaire effecten	560	299	555	805	1.077

Voor een nadere specificatie hiervan wordt verwezen naar de bijlagen.

Deze budgettaire effecten zijn al verwerkt in de concept-Kadernota 2019.

Bijlagen:

- Maartcirculaire gemeentefonds 2018
- Meicirculaire gemeentefonds 2018
- Financiële gevolgen maartcirculaire gemeentefonds 2018 – begroting 2018 en concept-begroting 2019-2022
- Financiële gevolgen meicirculaire gemeentefonds 2018 – begroting 2018 en concept-begroting 2019-2022
- Concept- Raadsinformatiebrief 'Maart- en Meicirculaire gemeentefonds 2018'

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris,

M.J.M. Meertens

de burgemeester,

F.L.J. van der Meijden